

**UCHWAŁA NR XLI/502/22
RADY GMINY ANDRESPOL**

z dnia 25 listopada 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Andrespol na lata 2023- 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079, 1561), art. 4¹ ust. 1, 2 i 2a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, 2469, z 2022 r. poz. 24, 218, 1700, 2185), art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050, z 2021 r. poz. 2469, z 2022 r. poz. 763, 764, 1700, 1812), Rada Gminy Andrespol uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Andrespol na lata 2023-2025, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Andrespol.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2023 r. i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Andrespolu i w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Andrespol.

Przewodniczący Rady Gminy
Andrespol

Jan Woźniak

Załącznik do uchwały Nr XLI/502/22
Rady Gminy Andrespol
z dnia 25 listopada 2022 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE ANDRESPOL
NA LATA 2023-2025**

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2025, zwany dalej Programem, w Gminie Andrespol, zwanej dalej Gminą, obejmuje lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków, a także przeciwdziałaniem przemocy i uzależnieniom behawioralnym. Zawarte w niniejszym dokumencie ustalenia wyznaczają również zakres i sposób realizacji innych zadań własnych Gminy związanych z problematyką nadużywania substancji psychoaktywnych, a także przeciwdziałaniem uzależnieniom, w tym behawioralnym, jak również przemocy domowej.

Główną podstawę prawną Programu stanowią:

- 1) ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119),
- 2) ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
- 3) ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- 4) ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, z 2021 r. poz. 794, 803, 1981),
- 5) ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1956) oraz ustawa o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2496),
- 6) rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu z dnia 27 grudnia 2007 r. (Dz. U. poz. 1883 oraz z 2010 r. poz. 883),
- 7) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. 2021 r. poz. 642).

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Reguluje ona w sposób kompleksowy zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Określa również źródła finansowania tych zadań. Dokument opisuje funkcjonowanie rynku napojów alkoholowych. Reguluje dziedzinę promocji i reklamy napojów alkoholowych, a także formułuje przepisy karne dotyczące obrotu alkoholem i reklamy alkoholu. Wprowadza regulacje dotyczące

postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i określa podstawy leczenia odwykowego.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań w przedmiotowym zakresie są organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Zadania samorządów gminnych ujmowane są w formie gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które określają lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu.

Do zadań tych zgodnie z art. 4¹ ustawy należy w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Program zawiera także propozycje realizacji zadań własnych Gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii, określone w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 195). Zadania te wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników

ryzyka

i czynników chroniących przeprowadzaną zgodnie z przepisami tej ustawy¹;

2) pomoc w leczeniu, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;

3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych.

W ramach Programu w szkołach i placówkach systemu oświaty w Gminie będą realizowane w szczególności działania o potwierdzonej skuteczności lub oparte na naukowych podstawach. Prowadzenie takich działań odbędzie się szczególnie w zakresie działalności, o której mowa w ust. 2a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Program w swej konstrukcji merytorycznej jest spójny z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Rekomendacjami PARPA do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2022 roku. Uwzględnia on również zmiany, które zostały wprowadzone na mocy ustawy o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw z dn. 17 grudnia 2021 r.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wprowadziła w 1996 roku obowiązek realizacji programów na rzecz profilaktyki alkoholowej, a ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii wprowadziła podobny obowiązek w zakresie programów przeciwdziałania narkomanii. Do roku 2022 gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych musiał być uchwalany na okres jednego roku kalendarzowego, a gminny program przeciwdziałania narkomanii na 5 lat. Zgodnie z nowelizacją ustawy możliwe stało się uchwalenie programów na okres dłuższy: a mianowicie do 4 lat². Ważnym zagadnieniem, które pojawiło się w ramach zmiany przepisów prawnych jest to, że gminy mają obowiązek uchylać jeden gminy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Dodatkowym zapisem uwzględnionym przez ustawodawcę jest także możliwość włączenia do gminnego programu zadań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Jest to szczególnie istotny zapis pod kątem planowania szerokich działań profilaktycznych obejmujących różne problemy związane z zachowaniami ryzykownymi i różnymi uzależnieniami, które niejednokrotnie są ze sobą powiązane.

---

¹OBWIESZCZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 6 sierpnia 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 1449).

² Art. 41 pkt 2a Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 poz. 1119).

Wieloletni charakter programu profilaktycznego daje możliwość zabezpieczenia zadań i odpowiednich środków finansowych w dłuższej perspektywie czasowej. Ponadto taka regulacja pozwala na wprowadzanie systemowych, komplementarnych, wszechstronnych i skutecznych rozwiązań na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnienia oraz członków ich rodzin. Program tego typu zapewnia wieloletnią współpracę z instytucjami i organizacjami pożytku publicznego, które we współpracy z urzędem mogą wdrażać kompleksowe rozwiązania w długim horyzoncie czasowym.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zgodnie z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Program powinien stanowić najlepiej dostosowaną do warunków lokalnych odpowiedź na problemy związane ze spożywaniem alkoholu i zażywaniem narkotyków. Zbieranie informacji na temat tych problemów wynika z konieczności podejmowania działań w oparciu o lokalne potrzeby. W tym celu w 2022 r., została przeprowadzona „*Diagnoza problemów społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych w Gminie Andrespol*”, zwana dalej Diagnozą. Pozwala ona zobaczyć jakie są zapotrzebowania na różnego rodzaju działania, a monitorowanie problemów alkoholowych i narkotykowych pozwala na stałą aktualizację zjawisk i ewaluację Programu.

W ramach Diagnozy przeprowadzono badania kwestionariuszowe dorosłych mieszkańców Gminy, a także uczniów szkół podstawowych i szkoły ponadpodstawowej w Andrespolu. Przebadani zostali także nauczyciele szkół podstawowych (zwanych dalej SP), szkoły ponadpodstawowej (zwanej dalej SPP) i rodzice uczniów.

Zagadnienie przemocy i bezpieczeństwa

Wyniki wskazują na raczej dobre relacje i dość duże zaufanie uczniów do rodziców. Respondenci częściej wskazywali na doświadczanie w swoich domach przemocy psychicznej niż fizycznej. W przypadku osobistego doświadczania przemocy większość badanej młodzieży zwróciłaby się o pomoc do rodziców (54% uczniów SP i 36% uczniów SPP) i trochę mniejsza ilość uczniów szkoły ponadpodstawowej podzieliłaby się tym faktem z rówieśnikami (31%). Wykazano niewielki odsetek osób, które powiadomiłoby policję i kadrę pedagogiczną. Duży odsetek uczniów nie powiadomiłoby nikogo ze swojego otoczenia i próbowałoby radzić sobie samemu z doświadczaniem przemocy.

Duża część osób badanych (70%) zna co najmniej jedną rodzinę, która doświadcza przemocy domowej, a wśród samych respondentów doświadczanie przemocy domowej dotyczy 18%

badanych. W sumie 56% mieszkańców reagowała w przeszłości na obserwowaną przemoc w swoim lokalnym środowisku. 26% osób dorosłych zadeklarowała, że nie zna sposobów pomocy osobom doświadczającym przemocy. Zarówno wdrażanie działań profilaktycznych i prewencyjnych, jak i wsparcie osób doświadczających skutków przemocy (ofiary i sprawcy) jest konieczne ze strony Gminy w najbliższym czasie.

Wśród badanych grup osób raczej nie funkcjonują szkodliwe przekonania na temat używania przemocy jako metody wychowawczej, aczkolwiek niewielka grupa dorosłych mieszkańców wciąż wykazuje wiarę w stosowanie kar fizycznych.

Doświadczenie sytuacji agresywnych deklarowały głównie dzieci ze szkół podstawowych. W szkołach zarówno podstawowych i ponadpodstawowych najczęściej zdarzają się takie formy agresji i/lub przemocy jak: wykluczenie (34% SP i 14% SPP), natomiast w szkołach podstawowych: uderzenie lub pobicie (16% SP), otrzymanie obraźliwego SMS-a lub e-maila (13% SP) oraz publikacja treści o osobie bez jej zgody (9% SP i 4% dla SPP).

36% SP i 49% SPP nigdy nie było świadkiem przemocy w szkole, natomiast 28% uczniów SP i 26% uczniów SPP deklaruje obserwację przemocy szkolnej raz w miesiącu lub rzadziej. Należy podkreślić, że aż 14% uczniów SP i 6% SPP zauważa codziennie przemoc w swojej szkole. Wydaje się, że przemoc szkolna w różnych formach najczęściej dotyczy szkół podstawowych.

38% badanych nauczycieli wskazało, że zdarzają się przypadki agresywnych zachowań wobec kadry pedagogicznej w lokalnych szkołach. 29% badanych wskazało na więcej niż jednego nauczyciela dotkniętego tym problemem, z czego 5% respondentów wskazało na każdego.

Wysokie wyniki w sferze odczuwania stresu wśród uczniów wskazują na zapotrzebowanie na wzmożone działania profilaktyczne ukierunkowane na radzenie sobie ze stresem. Duża grupa uczniów SP i SPP odczuwa stres czasami, często lub zawsze będąc w szkole.

Spożycie napojów alkoholowych

Opinie respondentów wskazują na dość duży problem nadmiernego spożywania alkoholu wśród lokalnej społeczności. 42% dorosłych mieszkańców Gminy uważa, że spożycie alkoholu wzrosło podczas pandemii Covid-19. 61% dorosłych mieszkańców Gminy było w

ostatnim półroczu świadkiem wydarzeń związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym.

43% SPP i 26% dorosłych mieszkańców Gminy nie zdaje sobie sprawy, że alkohol, bez różnicy na procent jego zawartości, jest tą samą substancją, wywołującą takie same skutki.

Wśród uczniów 35% SP zna kogoś ze swoich rówieśników, kto pije już alkohol. Natomiast wśród uczniów ze szkoły ponadpodstawowej 49% badanych deklaruje używanie napojów alkoholowych przez ich rówieśników, z czego 21% wskazuje na większość swoich kolegów i koleżanek. 30% badanych uczniów SPP przyznało się do kilkukrotnego lub wielokrotnego picia alkoholu w przeszłości. Natomiast 60% uczniów SP jest już po inicjacji alkoholowej, z czego 15% próbowało napojów alkoholowych więcej niż raz. Wyniki wskazują, że pewna grupa uczniów SP jest już po pierwszej inicjacji alkoholowej, aczkolwiek nie do stanu znacznego upojenia się. Natomiast w starszej grupie wiekowej większa liczba osób piła już alkohol do stanu upojenia. Duża grupa uczniów po inicjacji alkoholowej, zadeklarowała spożywanie alkoholu kilka razy do roku. 63% uczniów SP określiła, iż nie jest to modne zjawisko, natomiast 22% uczniów SPP wskazało, że picie alkoholu jest modne wśród ich znajomych. 22% SPP kupiła w przeszłości alkohol samodzielnie, z czego 11% kilkukrotnie i 9% wielokrotnie. Zgodnie z opiniami badanych dzieci z lokalnych szkół dosyć trudno jest zakupić używki takie jak narkotyki. Natomiast w pewnym stopniu dzieci deklarują dostęp do alkoholu, papierosów i leków.

Większość mieszkańców wyraziło opinię, że na terenie Gminy Andrespol ilość punktów sprzedaży alkoholu jest zbyt duża (50%), w następnej kolejności wskazano na odpowiedź - odpowiednia (45%) oraz natomiast 5% osób uważa, że jest to ilość niewystarczająca. Dosyć duża grupa respondentów oczekuje zdecydowanych działań profilaktycznych i prewencyjnych ze strony władz lokalnych i szkolnych. Dorośli mieszkańcy i rodzice w zdecydowanej większości uważają, że Gmina powinna cofać większą ilość „koncesji” na sprzedaż alkoholu dla osób, które łamią prawo, np. sprzedając go nieletnim oraz realizować więcej programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży. Ważne jest, aby również organizować warsztaty i programy dla uczniów zgodne z ich potrzebami i zainteresowaniami.

Palenie papierosów wśród uczniów

21% uczniów SPP wskazało, że większość ich kolegów i koleżanek pali papierosy. Zdecydowana większość uczniów SP (85%) nie spróbowała do tej pory papierosów. Natomiast 40% uczniów SPP jest już po inicjacji nikotynowej, z czego 10% pali regularnie.

W szkołach podstawowych inicjacja najczęściej ma miejsce w domu (35%), w szkole (22%) oraz na wakacjach (17%) i na imprezie (17%). W przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych najwięcej osób spróbowało papierosów na imprezie (40%), w szkole (35%) i na wakacjach (15%).

Duża część uczniów SP (57%) i SPP (47%) uważa, że palenie wyrobów nikotynowych nie jest modne wśród ich rówieśników. Jednak w sumie 27% uczniów SPP i 26% uczniów SP potwierdza, że palenie jest modne.

Problem narkotykowy

70% uczniów SP i 57% uczniów SPP wskazało, że nikt nie miał kontaktu z narkotykami lub nowymi substancjami psychoaktywnymi. 17% uczniów SPP uważa, że tylko pojedyncze osoby miały kontakt z narkotykami. Kontakt z tymi środkami miało 2% uczniów SP i SPP.

Wśród najbliższego otoczenia dorosłych osób biorących udział w badaniu są osoby, które zażywają narkotyki – w sumie 41% respondentów zna kogoś kogo dotyczy problem zażywania narkotyków. 83% dorosłych mieszkańców utrzymuje, iż nigdy nie zdarzyło im się zażywać narkotyków, natomiast 17% przyjęło narkotyk przynajmniej raz w życiu.

Napoje energetyzujące i nadużywanie lekarstw

Napoje energetyzujące nie są dosyć popularne wśród uczniów. Jednakże większą popularność mają wśród starszych uczniów – 89% uczniów SPP oraz 64% uczniów SP wskazało, że kiedykolwiek pili energetyki, z czego połowa SPP używa ich kilka razy w roku, a 22% SPP min. raz w tygodniu.

Przebadani uczniowie nie wykazują problemu z nadużywaniem lekarstw. Tylko po 2% SPP i SP stosuje leki uspokajające i nasenne dostępne na receptę, bez przepisu lekarza. Oznacza to, że dzieci i młodzież pozyskały leki, które dostępne są na receptę z innego źródła niż z przepisu lekarza np. zabrały rodzicom lub dostały od znajomych. Zdecydowana większość uczniów zadeklarowała również, że nie używała leków przeciwbólowych w celu odurzenia się.

Uzależnienia behawioralne

Świadomość zagrożenia uzależnieniem hazardu wśród dorosłych mieszkańców jest wysoka. W sumie 56% dorosłych respondentów zna min. jedną osobę uzależnioną od gier hazardowych. Duża część uczniów ze szkół podstawowych (86% SP) oraz dorosłych (93%) oświadczyła, iż nie grała w gry na pieniądze w ciągu ostatniego roku, natomiast w grupie starszych uczniów zauważalne są już pierwsze doświadczenia hazardowe. Duża część

dorosłych respondentów (52%) nie jest świadoma, że wysyłanie płatnych SMS-ów to również hazard.

Respondenci przeznaczają bardzo dużo czasu w ciągu dnia na korzystanie z Internetu, w szczególności młodzież SPP. 30% badanych oświadczyło, że ich dziecko spędza przed komputerem od 3 do 5 godzin. Widoczne jest, że większości przebadanych uczniów (głównie SP) i osób dorosłych zdarzyło się przekraczać ustalony czas korzystania z sieci. Dużej części badanych uczniów zdarzyło się zaniedbywać swoje obowiązki na rzecz aktywności wirtualnych, w szczególności SP: 24% SP i 20% SPP zdarzyło się to kilkakrotnie oraz 12% SP i 14% SPP – wielokrotnie. 36% SP miało min. raz poczucie lęku przed tym, że ominie ich jakieś wydarzenie w Internecie. Grupa uczniów ze szkół podstawowych jest najbardziej narażona na uzależnienie od Internetu.

Duża część respondentów spotyka się z niebezpiecznymi treściami w przestrzeni wirtualnej. Mianowicie 55% SP i 59% SPP z dyskryminacją i obrażaniem innych osób ze względu na ich cechy, 43% SP i 59% spotkało się ze scenami okrucieństwa i przemocy, 32% SP i 41% SPP z samookaleczaniem, 29% SP i 30% SPP spotkało się ze sposobami popełnienia samobójstwa oraz 19% SP i 18% SPP z zachęcaniem do zażywania narkotyków. Grupa dorosłych mieszkańców najczęściej spotkała się z dyskryminacją (40%) i ze scenami przemocy (35%). W przypadku kontaktu z pornografią grupa starszych uczniów SPP częściej korzysta z takich treści niż uczniowie SP.

Zaobserwowano, iż wielu uczniów wykazuje symptomy zachowań ryzykownych w aspekcie grania w gry. Zdecydowana większość uczniów w obu typach szkół grała w gry – 93% SP i 91% SPP, natomiast w grupie dorosłych grało 45% osób. Wyniki wskazują na bardzo wysoką częstotliwość grania w gry u dzieci i młodzieży. Najwięcej osób gra codziennie (37% SP i 34% SPP) oraz kilka razy w tygodniu (38% SP i 28% SPP). W grupie dorosłych najczęstsze odpowiedzi to raz w miesiącu lub rzadziej (36%) i kilka razy w miesiącu (31%). Wielu uczniom zdarzało się w ciągu ostatniego roku rozpoczynać grę w wyniku złego nastroju: w sumie 56% SP i 50% SP. Duża grupa uczniów zadeklarowała poważne zaniedbywanie obowiązków w związku z graniem w gry: w sumie 40% SP i 23% SPP zdarzyło się zaniedbać naukę lub inne działania na rzecz gier.

9% SP, 5% SPP i 5% dorosłych kupuje nowe rzeczy kilka razy w tygodniu oraz codziennie (po 2% dla każdej z grup). Wykazano, że pewna grupa badanych w ciągu minionego roku regulowała swoje emocje za pomocą zakupów: 12% SP, 16% SPP i 13% dorosłych

kilkukrotnie, a 8% SP, 11% SPP i 9% - wielokrotnie. 53% SP, 50% SPP i 54% dorosłym zdarzyła się sytuacja, w której po zakupie nowej rzeczy stwierdzili, że była ona niepotrzebna, z czego 24% SP, 25% SPP i 26% - kilkakrotnie, a 9% SP, 9% SPP i 3% dorosłym - wielokrotnie.

Wyniki wskazują, że dzieci i młodzież z lokalnych szkół oraz dorośli mieszkańcy regularnie i dosyć często uprawiają sport, co jest dobrym wskaźnikiem zdrowia zarówno psychicznego, jak i fizycznego. Wielu uczniom zdarzyło się w ostatnim roku ćwiczyć kilka razy dziennie. Pewna grupa uczniów wskazała, że zdarzyło im się zaniedbać obowiązki na rzecz ćwiczeń fizycznych (17% SP i 24% SPP). Duża grupa respondentów zauważyła, że w poprzednim zdarzało im się czuć wyrzuty sumienia z powodu ominięcia ćwiczeń fizycznych (47% SP, 61% SPP i 66% dorosłych). Wydaje się, że pewna grupa badanych, szczególnie uczniów może być narażona na uzależnienie od ćwiczeń fizycznych.

W obszarze patologicznej koncentracji na spożywaniu zdrowego jedzenia, która głównie objawia się poprzez nadmierne liczenie kalorii w spożywanych posiłkach można zaobserwować zachowania ryzykowne we wszystkich trzech grupach respondentów. Duża część badanych wskazała, że zwracała uwagę na wartość kaloryczną spożywanych produktów (58% SP, 55% SPP i 66% dorosłych). Wyniki wskazują, że wszystkie grupy respondentów często w ciągu tygodnia zwracają uwagę na wartość odżywczą produktów. 51% SP, 71% SPP i 65% dorosłych wskazało, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło się im dokładnie planować spożywany posiłek pod kątem wartości odżywczej. 58% SP, 71% SPP i 65% dorosłych czuło wyrzuty sumienia w wyniku złamania swoich zasad odżywiania się.

W obszarze patologicznego opalania się 74% SP i 63% SPP wskazało, że nie zwracało uwagi na odcień swojej skóry. Natomiast 11% SP i 16% SPP wskazało na kilkakrotne myśli dotyczące tej kwestii, 6% SP i 14% SPP – wielokrotnie.

Wydaje się, że duża grupa osób dorosłych z Gminy Andrespol jest zagrożona pracoholizmem. 69% badanych w ostatnim roku pracowało po godzinach, z czego 39% kilka razy w miesiącu i 29% kilka razy w tygodniu. 62% ktoś z bliskich zwrócił uwagę, że pracują za dużo i 65% osób wskazało, że przez pracę zaniedbywało inne sfery życia. 33% osób czuło wyrzuty sumienia w związku z pracowaniem w za małej ilości.

Niniejszy Program, który w swym zasadniczym kształcie jest kontynuacją programów lat ubiegłych, został uzupełniony o powyższe źródła wiedzy, a także dostosowany do obowiązującego ustawodawstwa oraz krajowych i międzynarodowych wytycznych

w przedmiotowym zakresie. W procesie jego aktualizacji wzięto również pod uwagę stopień i jakość realizacji zadań Programu implementowanych w Gminie na przestrzeni minionych lat. Stwarza to uzasadnioną nadzieję, że określone tutaj cele, zadania oraz sposoby ich realizacji, okażą się optymalnie dostosowane do potrzeb i zasobów lokalnej społeczności w zakresie przewidzianym ramami Programu. Ważne jest również to, aby realizowane w oparciu o nie projekty cechowały się rzetelnymi przesłankami merytorycznymi do ich podejmowania, a sam proces ich wdrażania bazował na istniejących zasobach instytucjonalnych i osobowych.

III. REALIZACJA PROGRAMU

Realizacja Programu stanowi jedno z zadań własnych Urzędu Gminy Andrespol. Zadania Programu będą współrealizowane przez następujące podmioty:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 2) Koordynator Gminnego Programu;
- 3) Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 4) Punkt Konsultacyjny;
- 5) Posterunek Policji w Andrespolu;
- 6) Szkoły, placówki oświatowo-wychowawcze, świetlice środowiskowe;
- 7) Partnerzy zewnętrzni, organizacje pozarządowe i biznesowe, grupy AA, indywidualni realizatorzy;
- 8) Placówki Służby Zdrowia.

Adresatami podejmowanych działań są wszyscy mieszkańcy Gminy, a w szczególności:

- 1) dzieci i młodzież;
- 2) rodzice, opiekunowie, wychowawcy;
- 3) konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych;
- 4) osoby uzależnione i pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy;
- 5) rodziny osób z problemem alkoholowym;
- 6) osoby doznające przemocy w rodzinie;
- 7) pracownicy podmiotów działających na terenie Gminy, zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel główny: zmniejszenie rozmiarów aktualnie zdiagnozowanych problemów w obszarze nadużywania alkoholu, używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń behawioralnych, a także zapobieganie powstawaniu nowych problemów w tym obszarze wśród mieszkańców Gminy Andrespol.

Cele operacyjne:

- 1) podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożycia;
- 2) inicjowanie i wspieranie działań mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania napojów alkoholowych;
- 3) podejmowanie działań informacyjnych o skutkach nadużywania alkoholu przez nieletnich, zwiększenie wiedzy społecznej (młodzieży, rodziców, nauczycieli) na temat alkoholu, narkotyków, problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych poprzez prowadzenie programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej;
- 4) prowadzenie akcji informacyjnych zwiększających świadomość społeczną o różnych rodzajach przemocy;
- 5) przeciwdziałanie powstawaniu i usuwanie następstw nadużywania alkoholu;
- 6) stwarzanie możliwości spędzania wolnego czasu bez używek i upowszechnianie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży;
- 7) podejmowanie działań w zakresie profilaktyki szkolnej realizując programy profilaktyczne skierowane również do rodziców i grona pedagogicznego;
- 8) ułatwienie dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych, szczególnie rodziców, dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, cyberprzemocy, promujący zdrowy tryb życia, a także przeciwdziałających uzależnieniom behawioralnym itd.;
- 9) kontrole przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 10) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych w tym dla osób z uzależnieniami od czynności (behawioralne);
- 11) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- 12) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć.

Powyższe cele są w swoich założeniach zgodne z celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025, którym jest *wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu*, a także z jego celem operacyjnym nr 2 obejmującym: *Profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi*.

Działania i sposób realizacji

Zadanie 1

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków oraz osób uzależnionych od czynności (uzależnienia behawioralne).

1. Rozwijanie i wspieranie działalności Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego w Andrespolu:
  - udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz zagrożonym uzależnieniem od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a także osób z uzależnieniami behawioralnymi w postaci konsultacji, pomocy i wsparcia psychologicznego;
  - poradnictwo, wspieranie osób uzależnionych po ukończonych programach terapii podstawowej i pogłębionej;
  - pomoc psychologiczna dla osób dorosłych i młodzieży oczekującej wsparcia;
  - rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;
  - udostępnienie materiałów informacyjnych na tematy związane z uzależnieniami i przemocą;
  - zakup materiałów papierniczo-biurowych oraz niezbędnych artykułów do pracy w punkcie konsultacyjnym.
2. Podejmowanie i systematyczna kontynuacja działań kierowana do osób uzależnionych w celu kierowania na leczenie, w tym ponoszenie kosztów z tym związanych (finansowanie kosztów powołania biegłych sądowych orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu).

3. Podejmowanie wobec osób uzależnionych od alkoholu i innych używek czynności mających na celu ich świadomy udział w programach terapeutycznych.
4. Motywowanie do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego przez osoby uzależnione.
5. Udzielanie osobom wsparcia po zakończeniu leczenia odwykowego.
6. Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia rehabilitacji osób uzależnionych (w tym osób uzależnionych od czynności: wśród dzieci i młodzieży najbardziej należy zwrócić uwagę na ryzyko problemowego używania Internetu oraz uzależniania od gier komputerowych, natomiast wśród dorosłych na problem hazardu i pracoholizmu), dzieci z rodzin alkoholowych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
7. Dostarczanie informacji na temat możliwości uczestnictwa w grupach samopomocowych AA oraz pomoc organizacyjna i finansowa grup wsparcia.
8. Finansowanie zatrudnienia psychologów i innych specjalistów w zakresie poradnictwa.
9. Zakup ulotek, broszur, informatorów adresowanych do mieszkańców informujących o ofercie pomocy dla osób i rodzin z problemem alkoholowym, zagrożonych narkomanią, doświadczających przemocy w rodzinie.

Zadanie 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą.

1. Działania Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień: świadczenie pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych używek oraz ofiar przemocy oraz ich rodzinom.
2. Organizowanie i finansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz wycieczek i innych form spędzania czasu wolnego uwzględniających w programie treści profilaktyki i terapii kierowane do dzieci młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym, dysfunkcyjnych.
3. Uruchamianie procedury „Niebieska Karta” w sytuacji pojawiających się sygnałów o zaburzeniach w funkcjonowaniu rodziny dotyczących przypadków przemocy.
4. Współdziałanie z mieszkańcami Gminy w działaniach, które w ramach profilaktyki promują zdrowy styl życia, w tym różne formy spędzania wolnego czasu i właściwe

relacje społeczne służące wzmocnieniu więzi sąsiedzkich, rodzinnych oraz rówieśniczych.

5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie świetlic środowiskowych
  - finansowanie zadań i działań wynikających z realizowanego w świetlicach Programu Profilaktyczno-Wychowawczego w formie dostosowanej do możliwości rozwojowych uczestników;
  - dożywianie dzieci (zakup artykułów żywnościowych);
  - zakup materiałów, pomocy dydaktycznych oraz artykułów wyposażenia pozwalających na uatrakcyjnienie realizowanych zajęć pod kątem niwelowania różnic w dostępności do współczesnych osiągnięć technicznych celem pomocy w nauce i wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci objętych pomocą;
  - organizowanie imprez okolicznościowych (w tym zakup nagród i drobnych upominków) wynikających z planu pracy świetlicy w miarę posiadanych środków;
  - zakup literatury fachowej;
  - dofinansowanie działań podejmowanych przez mieszkańców Gminy na rzecz promowania zdrowego, wolnego od używek stylu życia, wynikających z kalendarza imprez środowiskowych oraz podejmowanych okazjonalnie.

Zadanie 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży – w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

1. Kierowanie działań informacyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych do całej populacji Gminy Andrespol:
  - wdrażanie lokalnych programów środowiskowych;
  - uczestnictwo w ogólnopolskich kampaniach na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie Gminy;
  - informowanie mieszkańców o podejmowanych działaniach - zakup ulotek, broszur, informatorów adresowanych do mieszkańców informujących o działaniach i ofercie pomocy dla osób i rodzin z problemem alkoholowym, zagrożonych narkomanią, doświadczających przemocy w rodzinie.

2. Propagowanie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwościach przeciwdziałania przemocy, w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym.
3. Prowadzenie warsztatów i programów profilaktycznych (szczególnie programów rekomendowanych) dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców w ramach profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej w przedszkolach, szkołach, świetlicach środowiskowych, instytucjach i stowarzyszeniach działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, a także problemów związanych z przemocą. Budowanie kompleksowego systemu wsparcia dla wyżej wymienionych grup.
4. Prowadzenie zajęć sportowych, sportowo-rekreacyjnych, sportowo-edukacyjnych, imprez sportowych i rekreacyjnych.

Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

1. Współpraca ze stowarzyszeniami, grupami AA, organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w działalność na rzecz społeczności lokalnej w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
2. Współpraca z Parafiami Rzymsko-Katolickimi i innymi związkami wyznaniowymi.
3. Wspomaganie realizacji programów profilaktycznych poprzez koordynację i wspólną ich realizację, nieodpłatne udostępnianie lokalu będącego własnością lub w zarządzaniu Gminy np. na meetingi, spotkania integracyjne zapobiegające wykluczeniu społecznemu, zakup materiałów informacyjnych.
4. Organizowanie szkoleń w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotykowych, problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi oraz problemu przemocy dla nauczycieli, lekarzy, pielęgniarek środowiskowych, policji, pracowników socjalnych, sprzedawców napojów alkoholowych.

Zadanie 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

1. Prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

2. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych (w ramach działań przedkontrolnych) mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. roku życia – w tym badania dostępności alkoholu metodą „tajemniczego klienta”.
3. Podejmowanie interwencji w przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu niepełnoletnim lub nietrzeźwym, sprzedaży pod zastaw i na kredyt oraz złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem jako oskarżyciel posiłkowy.

V. ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA ZADAŃ

1. Finansową podstawę realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowią dochody Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Koszty realizacji Programu mogą też być pokrywane z innych źródeł, takich jak środki własne odbiorców czy partnerów zewnętrznych. W szczególności mogą być w tym celu wykorzystywane opłaty z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. „małpkowe”), jednak wyłącznie na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu.
3. Zlecenie zadań ujętych w Programie nastąpi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Zlecenie zadań gminnym jednostkom organizacyjnym może nastąpić w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych.
4. Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych wynikających z niniejszego Programu ujmuje się corocznie w planie budżetowym Gminy.
5. Podmioty realizujące zadania programu:
  - a. składają sprawozdanie z realizacji zadania,
  - b. są do każdorazowego zamieszczania informacji o źródle dofinansowania lub finansowania zadania.

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Za wykonywanie zadań wynikających z art 4¹ ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. oraz realizacji Programu członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej: GKRPA) otrzymują wynagrodzenie według poniższych zasad.

- 1) Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 120 złotych brutto za udział w posiedzeniu Komisji lub udział w Kontroli, jeżeli Kontrola odbywa się w innym dniu niż posiedzenie.
- 2) Za wyjazd poza teren Gminy w sprawach dotyczących problematyki związanej z działalnością Komisji oprócz wynagrodzenia określonego w pkt. 1 przysługuje członkowi Komisji zwrot kosztów podróży.
- 3) Wynagrodzenie, o którym mowa pkt. 1 nie przysługuje pracownikom Urzędu Gminy Andrespol i jednostek organizacyjnych Gminy, jeżeli posiedzenia Komisji i kontrole odbywają się w godzinach pracy tych jednostek.
- 4) Wynagrodzenie, o którym mowa w pkt. 1 może ulec zmianie na początku nowego roku kalendarzowego, o czym zostaną poinformowani wszyscy Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w trybie załącznika do niniejszej uchwały.

Nadzór nad realizacją zadań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii sprawuje Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Andrespolu.

VII. MONITORING ORAZ EWALUACJA PROGRAMU

Systematyczne monitorowanie sytuacji w zakresie uzależnień od alkoholu i narkotyków dostarcza informacji do planowania działań profilaktycznych oraz oceny ich skuteczności. System monitorowania stanowi zaplecze informacyjne dla podmiotów realizujących zadania z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień. Monitorowanie zjawisk związanych z uzależnieniami na terenie Gminy polegają w szczególności na:

- a) ewaluacji realizowanych działań;
- b) analizie sprawozdań z realizacji poszczególnych zadań;
- c) przygotowywaniu przez GKRPA sprawozdań dla Rady Gminy;

d) przygotowanie rocznej informacji na podstawie ankiety przesłanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom i przesłanie jej do KCPU do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczyła informacja;

e) przygotowanie raportu z wykonania programu w danym roku i przedłożenie go Radzie Gminy do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczył raport.

Monitorowaniem programu zajmować się będzie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we współpracy z pozostałymi realizatorami Programu.

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba realizatorów zaangażowanych w podejmowanie działań;
- 2) liczba osób objętych działaniami w stosunku do liczby osób, do których kierowane były działania;
- 3) liczba przeprowadzonych diagnoz kierowanych do placówek oświatowych;
- 4) przeprowadzenie diagnozy skierowanej do mieszkańców Gminy Andrespol;
- 5) ilość zrealizowanych zadań obejmujących działania profilaktyczne, kształtujące prawidłowe postawy młodych ludzi wobec używek w formie dodatkowych zajęć sportowych, sportowo- rekreacyjnych, sportowo-edukacyjnych, imprez sportowych i rekreacyjnych;
- 6) wdrażanie lokalnych programów środowiskowych oraz uczestnictwo w ogólnopolskich kampaniach na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie Gminy;
- 7) ilość i różnorodność form działań informacyjnych kierowanych do mieszkańców Gminy Andrespol;
- 8) liczba placówek wsparcia dziennego, w których realizowana jest działalność opiekuńczo - wychowawcza;
- 9) liczba dzieci objętych pomocą i wsparciem w ramach działalności placówek;
- 10) liczba zatrudnionych specjalistów;
- 11) liczba programów edukacyjnych, profilaktycznych i wychowawczych realizowanych w placówkach;
- 12) różnorodność form pracy z dziećmi;
- 13) ilość interwencji i podejmowanych czynności w ramach procedury „Niebieskich Kart”.
- 14) liczba porad udzielonych w Punkcie;
- 15) liczba osób systematycznie korzystających z proponowanej oferty;

- 16) ilość prowadzonych spraw we współpracy z OPS i GKRPA;
- 17) liczba zakupionych materiałów informacyjnych i literatury fachowej.

Ewaluacja Programu

Ewaluacja Programu obejmuje systematyczne, konsekwentne zbieranie danych oraz ich analizę i interpretację, w celu sprawdzenia czy działania zaplanowane w Programie zostały przeprowadzone zgodnie z założeniami. Ewaluacja ta może dotyczyć zarówno wyników danego działania, jak też procesu jego implementacji. Ponadto analiza przebiegu realizacji poszczególnych działań w ramach Programu ułatwia zaplanowanie dalszych działań i interpretację efektów ewaluacji wyników Programu. Ewaluacja Programu powinna mieć charakter ciągły i być dokonywana zarówno przez jego realizatorów, jak też ewaluatorów zewnętrznych. Zakres i formy ewaluacji poszczególnych zadań Programu powinny być każdorazowo ustalane z jego realizatorami.

Preliminarz kosztów realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Andrespol na lata 2023 – 2025				
Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Wydatki (PLN)
851	85154	4110	Składki na ubezpieczenie społeczne	18 000,00
		4170	Wynagrodzenie bezosobowe	660 000,00
		4190	Nagrody	9 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	240 000,00
		4220	Zakup środków żywności	50 000,00
		4260	Zakup energii, gazu, wody	8 200,00
		4300	Zakup usług pozostałych	300 000,00
		4360	Opłaty z tytułu usług telekomunikacyjnych	2 500,00
		4400	Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki i lokale	10 300,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	4 000,00
	85153	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	4 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	16 500,00
Wydatki ogółem				1 322 500,00